

СВЕШТЕНОМУЧЕНИК МИТРОПОЛИТ ВИКЕНТИЈЕ КРЦИЋ

Митрополит Викентије (крштено име Василије) Крцић рођен је 30. јануара 1853. године у Ушћу. Основну школу завршио је у манастиру Студеница, а богословију у Београду. Замонашен је у манастиру Студеница 16. септембра 1873. године. Исте године рукоположен је за ђакона, а 1875. године у чин презвитера. Од 1887. до 1890. године био је игуман манастира Свете Тројице и Сретења у Овчару. Жички епископ Сава Бараћ производи га у чин архимандрита 1894. године. Од 1900. године борави у манастиру Хиландар као саборни старац. Након смрти митрополита скопског Севастијана Дебељковића 13. октобра 1905. године изабран је и посвећен у Цариграду за митрополита скопске епархије. Након тога одмах долази у Скопље. Био је трећи владика Србин након укидања Пећке Патријаршије.

Десетлеће у којем је митрополит Викентије столовао на катедри скопске епископије изузетно је значајан период који је представљао прекретницу, и у ком ће се далекосежно одредити ток историје. У њему је митрополит Викентије одиграо значајну улогу, и као духовник и као национални прегалац.

Српска национална идеја ослобођења Старе Србије крајем XIX века постепено се и спонтано развијала кроз неоружане (образовне, верске и хуманитарне), а потом, почетком XX века и кроз оружане видове (убацивањем српских чета на просторе насељене

претежно српским становништвом у турској царевини). Искрене тежње ка ослобођењу словенског, православног становништва на територији (данашње) бивше југословенске републике Македоније, тадашња турска власт је упорно настојала да спречи, а када је то постајало одвећ немогуће, благонаклоно је гледала на поделе и сукобе у оквиру православног становништва, које је радо користила.

У Скопљу се Викентије Крцић радо прихватио и деликатног национално политичког задатка у виду помагања и координације српске четничке акције у Македонији.

Оснивањем Бугарске егзархије, ферманом султана Абдул Азиса 27. фебруара 1870. године, у састав Бугарског егзархата ушла је, између осталих, и епархија скопска. Берлинским мировним уговором из 1878. године су Пирот, Ниш и Врање ушли у састав Србије, док су остале епархије, са бројним српским становништвом и даље остале у Турској и на попришту сукоба између Цариградске патријаршије и Бугарске егзархије. Након упорног инсистирања српских народних првака и уз дипломатски притисак Русије, Србије и Црне Горе, успешно је издејствовано да цариградски патријарх постави Србе за епископе у Призрену, 1896. године, и Скопљу, 1897. године.

Крајем XIX века, на простору данашње Македоније појављују се и илегалне пробугарске организације ВМРО (Внатрешна македонска револуционерна организација) и ВМОК (Врховен македоно-одрински комитет). Од свог настанка обе организације нису

презале ни од насилних акција, попут атентата на српске попове и учитеље. Након неуспелог Илинденског устанка, 1903. године, уследиле су и репресивне мере турских власти, а на терену су се још масовније почеле појављивати наоружане пробугарске чете. Све ово је условило и појављивање српских наоружаних чета током 1903. године.

Иако без званичне подршке српских власти из Београда, српске наоружане чете налазиле су се под контролом српских конзуларних власти у Скопљу, које су под плаштом образовних делатности спроводиле конспиративну српску четничку акцију. Митрополит Викентије је у Скопљу ауторитетом свог положаја настојао да у што већој мери учествује у руковођењу организацијом српске акције, као и да под своју ингеренцију стави целокупану црквено-школску делатност. Повремене несугласице око превласти, крајем 1907. и почетком 1908. године, довеле су до озбиљних сукоба унутар српске организације и расцепа на два крила. Упориште првог крила било је у самом скопском Конзулату, а другог - опозиционог крила, у кругу најближих сарадника митрополита Викентија. Почетком 1908. године коначну превагу однела је конзулска струја, коју је подржавао званични Београд.

Пламен сукоба између Конзулата и Митрополије трајао је годинама и нанео немалу штету четничкој акцији. У периоду који је наступио младотурском револуцијом, Митрополит се ангажовао и на терену, обилазећи села у којима се становништво колебало између егзархије и патријаршије.

Објавом прогласа – Хуријета, свим турским поданицима били су обећани устав, грађанске и политичке слободе. Створене су могућности да Срби у Турској своју националну организацију преведу у легалне политичке токове. Први организовани легални облик нове српске организације била је Српска демократска лига, основана у Скопљу, од 23. до 26. августа 1908. године.

Смрт митрополита Викентија

Последња значајна етапа митрополитовог живота наступила је након укључивања Бугарске у Први светски рат, 1915. године. Митрополит је напустио Скопље заједно са српском војском, стигао је до Призрена, а потом је био спроведен од стране бугарских војника за Урошевац. Није било поузданих, нити заправо било каквих званичних информација о његовој даљој судбини. Недуго потом, почеле су кружити гласине да је митрополит заједно са ђаконом убијен од стране Бугара. Нагађало се и око времена и места на ком се десило претпостављено убиство, као и начина на који је извршено.

Основано можемо претпоставити да је најближе у детаљима и утврђивању истине стигла званична комисија у истрази спроведеној одмах по ослобођењу Скопља. Резултати истраге о околностима које су довеле до митрополитовог нестанка објављени су већ 1919. године у Паризу, на француском језику, у другом тому Докумената о повреди хашке конвенције и међународног права које су починили Бугари у Србији у периоду од 1915. до 1918. године. Према

извештају број 169, одмах по доласку у Скопље, комисија је започела истрагу поводом случаја митрополита Крџића. Залагањем команданта француске источне армије, генерала Хенрија, званично су упућене две депеше, 2. новембра 1918, у којима се тражила било каква информација о митрополитовој судбини. Међутим, никакав одговор није стигао. Комисија је назначила, такође, изјаву Светозара Марковића, митрополитовог рођака, који је током рата, из заробљеништва у Мађарској, слао писмене захтеве на адресе мађарског и бугарског седишта, као и седишта Црвеног крста у Женеви о информацијама о судбини митрополита Викентија. Никаквог одговора, такође, није било.

Комисија је своју истрагу засновала на сазнањима на основу исказа проте Антонија Никчића из Урошевца, и његове снахе Магдалине, затим Недељка Степића, члана црквеног суда, Милана Максимовића, Милана Газикаловића, Хаџи Авадиса, рентијера из Скопља, Милана Нововића, службеника из Урошевца, и других. Искази се међусобно допуњавају, слажу се око најважнијих чињеница, тако да заједнички наводе на следећу реконструкцију:

Митрополит је, заједно са пратиоцима, ђаконом Цветком Нешићем и протом Јованом Тасићем, следио српску војску у повлачењу све до Призрена, одакле је 27. новембра 1915. године био аутомобилом одвезен под оружаном пратњом једног бугарског подофицира и неколико војника у Урошевац, где су заједно били заточени у кући проте Никчића. Дана 2. децембра, један је бугарски поручник (сведоци су

претпостављали да је био Стеван Консолов), заједноса Георгијем Поповим из Сливена, војним заповедником Урошевца, саопштио Крцићу да тог дана треба да крену за Гњилане. Око 20 часова истог дана, митрополит и ђакон су одведени у пратњи бугарског официра, војника и жандарма. Један бугарски официр, приликом поласка митрополита из Урошевца, саопштио је митрополиту Викентију да ће бити спроведен у Софију како би објаснио Неофиту^[1], скопском егзархијском митрополиту, разлоге због којих му је ударио шамаре још у време турске окупације. Исто је вече Викентијев сапутник из Скопља, прота Јован Тасић, морао предати личне ствари покојног Викентија Георгију Попову, војном заповеднику Урошевца. Међу стварима је било и 400 златних лева. Неке од Митрополитових личних ствари, након ослобођења Скопља, 1918. године, препознао је Недељко Степић у просторијама које је у периоду окупације користио митрополит Неофит. Убрзо након Митрополитовог одвођења почеле су кружити гласине да су Митрополит и ђакон убијени и спаљени од стране бугарских војника, а да је прота Јован Тасић потом убијен у близини Сурдулице. Појавили су се и људи попут бугарског војника Стевана Консолова, ађутанта команданта места, и Трајчета Поптомова, бугарофила и бугарског комите, који су јавно признавали, чак се и хвалили, убиством митрополита. Душан Лалушев из Горњег Јеловца, који је такође био бугарски комита, у кафани у Скопљу, признао јесвоје учествовање у убиству и спаљивању митрополита Викентија и ђакона Цветка, уз тврдњу

да су двојицу црквених великодостојника претходно држали заточене неколико дана, али да су ипак на крају морали да их убију на основу Неофитовог наређења. Душан Лалушев је пред ослобођење Скопља побегао са бугарском војском.

Митрополит Викентије и ђакон Цветко су били **убијени 2. децембра 1915. године**, недалеко од Феризовића, а потом су њихови лешеви спаљени. Том приликом је код митрополита Викентија нађено једно платно на којем се налазила једна икона и 800 лева, а његов помоћник имао је са собом 400 лева. Сав новац је био узет. По неким сведочењима, **убиство се десило на турском гробљу у Урошевцу, или на путу Урошевац-Гњилане, или Урошевац-Качаник**. Комисија није утврдила тачно место тог чина. На основу свих сведочанстава, комисија је донела закључак да је убиство било унапред припремано и планирано са намером да се прикрију трагови. Искazi неколико сведока слажу се у тврдњи да су након убиства тела двојице црквењака била исечена на комаде, поливена бензином и запаљена. Злочинци су свесно покушали да уклоне материјалне трагове злочина, пре свега од побожног народа у Скопљу, који је митрополита Викентија уважавао готово као светитеља због његових изузетних моралних квалитета.

Више исказа релевантних сведока сложило се у тврдњи да је **идеја за злочин дошла од Неофита, који је, након уласка бугарске војске у Скопље, дошао из Софије да би заузео катедру од митрополита Викентија**. Почетком 1916. године

Неофит се јавно хвалио у Скопљу како је ступио час за освету над митрополитом Викентијем, наводно због тога што је овај, приликом његовог одласка из Скопља 1913. године, наредио да се Неофиту стави повез преко очију. Пред наступајућом савезничком армијом, 1918. године, Неофит је побегао у Ћустендил, где се од тада па до своје природне смрти, 1938. године, налазио под заштитом бугарских власти. Упркос доказима и недвосмисленим закључцима комисије, Неофиту није било суђено, преминуо је у Софији, у Бугарској, у 68 години.

На основу изјава релевантних сведока под заклетвом, комисија је сматрала за саучеснике овог злочина и извесна лица и функционере бугарске националности: резервног поручника Стефана Консолова, ађутанта заповедника округа дивизије у Скопљу, потпоручника Георгија Попова из Сливена, ађутанта Команде у Урошевцу, команданта Урошевца Георгија Димитријева и команданта одреда Панајота Баклова из Бургаса.

Комисија је закључила да су непосредни извршиоци злочина били:

Трајко Поп Томов, стари агент бугарске полиције у Липљану, и Душан Лијалушев, стари бугарски комита и познати члан добровољачког одреда који се прочуо по убиствима и прогону Срба. Обојица су се у тренутку окончања истраге налазила на слободи под заштитом бугарских власти. Према закључцима комисије, убиство митрополита Викентија је сматрано политичким, мотивисано користољубљем.

Очигледно, овај злочин био је мотивисан и личном мржњом и користољубљем, а политичка позадина тог чина огледа се у томе што се њиме уклања значајна духовничка фигура и један од главних стожера српског идентитета у Македонији. Крајем 1907. године, Српски конзулат у Скопљу дошао је до сазнања да се митрополит Викентије још тада налазио на списку за ликвидацију од стране бугарских активиста. Према извештају Конзулата, почетком децембра наведене године, у кући бугарског учитеља Ристе Некова био је одржан конспиративни састанак на коме су поред осталих присуствовали и Ковачев, наставник бугарске гимназије, Тилков, секретар бугарске Митрополије и Атанасије Екимов, писар бугарске општине. Осим атентата на митрополита и директора српске Гимназије, Драгомира Обрадовића, планирано је подметање пожара у мушком и женском интернату српске школе, као и у хотелу Турати, који је био у српском власништву. У ноћи између 1. и 2. децембра дошло је до пожара у новој гимназијској згради у Скопљу. Зграда је скоро потпуно уништена, али нико није настрадао. Извештај је стигао у конзулат неколико дана након пожара.

Нека нова сазнања на основу још некоришћених архивских података из бугарских, македонских и турских архива, могу допунити оскудна сазнања у неком будућем истраживању о животу и делу митрополита Викентија. Сагледавањем његовог живота можемо се боље упознати са свим детаљима тадашње политичке борбе у делу српског народа у Турској. Смрт митрополита Викентија и околности које

су до тога довеле сведоче о духу огорчене националистичке борбе која није презала ни од најгнуснијих злодела.

Други извор о смрти митрополита Викентија

Бр. 169

Управа Скопља

Бр. 373

Скопље, 6. јануар 1919

ИЗВЕШТАЈ

представљен Истражној Комисији о бугарским зверствима

Скопље

I

Вест се раширила пре ослобођења Скопља да је митрополит Викентије убијен од стране Бугара. Већ са нашим уласком у Скопље примили смо потврду о овим вестима и упутили смо се у команду француске Источне Армије, генералу Хенрију, да би га замолилио да пита бугарске власти у Софији за прецизне информацијаме о судбини митрополита Викентија. Две француске канцеларије упутиле су услед тога једну депешу (бр. 1802) 2. новембра 1918. (нови стил). На питања наше управе садржаних у писмима, бр. 142 од 31. октобра и бр. 179 од 16. новембра, генерал Хенри одговорио је да тражене информације од Софије нису још стигле.

Ми морамо упозорити и на декларацију преписану у писму бр. 73. од Светозара Марковића, рођака митрополита Викентија, који је био интерниран у Болдогасони и који ју је током његове интернације

упутио три пута Црвеном Крсту Бугарске, Црвеном Крсту Мађарске и канцеларији Црвеног Крста у Женеви, како би добио вести о архиепископу, али без неког резултата.

II

Истрага је дозволила да констатује то што следи:

Митрополит Викентије пратио је српску војску све до Призрена, где је остао све до 27. јануара 1915. Овог датума он је прешао у аутомобил у Ферезовић, у друштву једног подофицира и више бугарских војника (видети исказ Недељка Степића, члана црквеног суда [бр. 22] и исказ проте Антонија Мијовића из Ферезовића, и његове снахе Магдалине^[2] [бр. 63 и 64]. У Ферезовићу, одвели су митрополита у кућу проте Никчића, и тамо је боравио под стражом. Дана 2. децембра 1915, један бугарски поручник је стигао у Скопље, вероватно Стеван Консолов, у служби команданта скопског војног округа, и у пратњи Георгија Попова из Сливена, који је био војни командата у месту Ферезовић; поручник је саопштио митрополиту Вићентију, као и ђакону Цветку Нешићу (доведеном исто вече у кућу где се налазио смештен у домаћинству проте Никчића), који су током вечери морали да крену за Гњилане. У осам сати увече, два официра вратила су се, праћена војницима и жандармима и одвели су митрополита Викентија и ђакона Цветка, оставивши њихов пртљаг у Ферезовићу. Од овог дана немамо више вести нити о митрополиту нити о ђакону.

III

Истрагом која је вођена утврђено је све досада да су дава црквена лица убијена по наређењу донетом од стране поручника Конслова из Скопља, и да су њихова тела затим спаљена како не би остали трагови злочина. Убиство је извршено од војника и бугарских комита, чланова „Добровољачког одреда“, одређеног за пљачкања и за убијања Срба.

Ево чињеница које нам намеће овај закључак:

1. Прота Антоније Никчић и његова снаха Магдалина потврдили су, у њиховом исказу бр. 63 и 64, да је митрополит Викентије одведен без пртљага и да су они видели њихов пртљаг, који се састојао из два кофера, у команди места Ферезовића. Наиме, исте вечери, 2. децембра, подпоручник Попов дошао је да узме митрополитов пртљаг, један сат пре поласка овога, и оставио је да их однесе Јован, митрополитов слуга, који га је сутрадан допратио у Гњилане и о коме није имао више новости као и о митрополиту.
2. Недљеко Степић, члан црквеног суда, изјавио је у писму (бр. 242) да 3. децембра 1915. (сутрадан од нестанка митрополита Викентија), да је он био одведен са Јованом под пратњом у Гњилане и да му је Јован у путу испричао да, исте вечери када су одвели митрополита, командант бугарског места Феризовић наредио је одмах после одласка митрополита да сакупи сву одећу и да је донесе у команду места. Узели су му затим 400 златних лева које му је митрополит Викентије поверио на чување. Јован је упућен у Врање и није имао више новости о њему.

3. Исти сведок изјавио је у писму (бр. 264) да је истражујући, приликом ослобођења Скопља, намештај бугарског митрополита Неофита открио ствари које су припадале митрополиту Вићентију, које је видео код митрополита Викентија у Ферезовићу и које је он донео у Команду места овог града.

4. Вандијел Мазни, трговац из Скопља, изјавио је у писму (бр. 136), да се Стеван Консолов, ађутант команданта Калева, заповедника места, **хвалио пред њим да је наредио убиство митрополита Викентија.**

5. Прота А. Никчић и његова снаха Магдалина потврдили су да је, у тренутку поласка митрополита Викентија, Попов рекао да Викентије треба да иде у Софију како би објаснио Неофиту (бугарском архиепископу у Скопљу) разлоге због којих му је ударио два шамара у време турске окупације.

6. Милан Максимовић и његова жена Неда, наставница бугарског, изјавили су (бр. 244 и 245) да је митрополит Неофит долазио с времена на време да види њиховог станара Петра Стоичкова, ађутаната генерала Раче Петрова, и да је једанпут, у јануару 1916, рекао: „Кад су ме Срби истерали из Скопља, митрополит Викентије наредио је да ми завежу очи и прота Таса (исто тако убијен од Бугара почетком окупације) рекао је да ја заслужујем да будем убијен. Тренутак је дошао за нашу освету”.

7. Исти Милан изјавио је да Килинчев, стари бугарски председник општине у Скопљу, долазио је исто тако да види његовог станара Стоичкова, и да му је

запрећено једанпут од њега да ће поднети исту судбину као Викентије ако настави да има симпатије за Србе.

8. Петар Лекић, трговац из Скопља изјавио је (бр. 265) да му је митрополит бугарски Неофит једанпут рекао: „Викентије је био кривац што је хтео да побегне, да је остао овде, ја бих га послао у један манастир у место... Ми нисмо хтели више да врши службу. Током педесет година ми смо ишли да убијамо, кољемо и палимо. Затим смо ишли да молимо”.

9. Недељко Степић, члан црквеног суда у Скопљу (бр. 242) изјавио је да је чуо од једног бугарског војника, чије име не зна, да су бугарски војници, који су одвели митрополита Викентија из Ферезовића, припремили бензин да би запалили леш Викентијев и ђакона Цветка.

10. Исти Степић изјавио је да у тренутку када је он изашао из бугарског затвора у Скопљу, викар архиепископа бугарског, Никола Попов рекао му је да су то Албанци били који су убили Викентија и протођакона Цветка на путу за Качаник.

11. Прота А. Никчић изјавио је (бр. 64) да је ишао у општину увече, 2. децембра 1915, пошто су Попов и поручник дошли из Скопља и донели наређење да одведу Викентија. Никчић је тамо нашао Попова и видео је алатке којима су се служили да би закопали леш.

12. Милан Газикаловић, пореклом из Скопља, изјавио је да се срео, у септембру 1916, у возу из Скопља за Приштину, са Трајчетом Поп Томовим из Скопља

(који је био бугарски комита и који је побегао са бугарском војском), и Тарајче му је рекао да је то он био убио митрополита Викентија и ђакона Цветка и да је нашао у митрополитовој одећи 400 златних лева.

13. Бојана, удовица ђакона Цветка изјавила је (бр. 1.696) да јој је митрополит Неофит рекао, у априлу 1916, да су Викентије и ђакон Цветко убијени.

14. Боја Змејковић из Дуфа (Гостивар) изјавио је (бр. 336) да Душан Лиалушев из Гор. Јеловца који је био бугарски комита, испричао му је, 1916, у једном скопском кафеу, да су он и много других комита убили и затим запалили митрополита Викентија и ђакона Цветка. Они су их чували више дана без да их убију, јер Викентије је имао много злата на њему, али крају били су принуђени да изврше наређење митрополита Никифора и убили су митрополита и ђакона. Душан је побегао са бугарском војском.

15. Хаџи Авадис, рентијер и дрогман енглеског конзулата, више од двадесет година изјављивао је (бр. 5.303) да је капетан Александар Медникаров, заменик у бугарском војном суду у Скопљу и у цивилном суду мира у Кнеји (област Враце, Бугарска), причао му, у фебруару 1916, да је Викентије био убијен на турском гробљу недалеко од Феризовића.

16. Милан Максимовић и његова жена Неда, као и Тонка, супруга Марка Ћунковића, скопског свештеника, изјавили су (бр. 244, 245, 251) да је, у тренутку депортације свештеника Марка из Скопља у Бугарску, 27. фебруара 1916, Тонка чула да се причало од војника, који су ишли у пратњи

свештеника, да ће он бити убијен. Она је отишла, дакле, да нађе Стоичкова, ађутанта Максимовићевог, и молила га је да спасе живот њеном мужу. Истог дана, Стоичков послани, Миша Босилев из Самокова донео је једно писмо Стоичкову и заповедио је да однесу ово писмо митрополиту Неофиту. То је оно што је урадио и свештник је тако остао жив.

17. Милан Нововић, стари службеник из Феризовића, изјавио је (бр. 11) да су бугарски официри становали у његовој кући и да им је поставио у Ферезовићу (11. новембра). Командант Георгије Димитрев, заповедник места, налазио се код њега као и командант пешадијског одреда Панајот Баклов (из Бургаса у цивилу трговац) и Петко Н. Милић ушао је, 2. децембра 1915, у собу Панајотову и ту се срео са потпоручником Георгијем Поповим, ађутантом заповедника места (из Сливена) и једним бугарским поручником, кога није познавао и због кога је, како су му бугарски војници рекли, дошао из Скопља са његовим одредом у једну специјалну мисију. После подне 2 децембра, Петко Н., који је био послани код Панајота, показао му је у Панајотовој соби једану канту бензина и једну напуњену пушку. Изишавши из собе, Петко је рекао Милићу да иде и нађе митрополита Викентија и да му саветује да одмах побегне, иначе ће бити убијен овим карабином и запаљен да се не би пронашли трагови убиства. Он је тражио од Викентија да му да 10 лева за ову услугу. Увече истог дана, однели су канту и карабин и Милић их више није поново видео. Петко му је рекао да су их однели ађутант Попов и поручник. Милић је рекао,

после једног извесног времена, да су Викентије и ђакон Цветко били убијени недалеко од Феризовића и да су њихови лешеве спаљени, да је нађено на Викентију једно платно на којем се налазила једна икона и 800 лева, а да је његов помоћник имао са собом 400 лева. Сав новац је био узет.

Резултати истраге допустили су да се утврде следећи закључци:

А) Поглавар Српске Цркве у Скопљу, митрополит Викентије и његов протођакон Цветко Нешић били су убијени 2. децембра 1915, у близини града Урошевца (Феризовић), на путу Урошевац-Гњилане или Урошевац-Качаник.

Б) Убиство је унапред припремано и одређене одлуке предузете су да би се уништили сви њихови трагови, пошто према идентичним и усаглашеним изјавама, лешеве двоје црквених лица исечена су на комаде да би били попрскани бензином и запаљени.

В) Одлуке које су предузете како би се избрисали трагови злочина објашњавају се потребом да се побегне од одговорности испред јавности и прикрије злочин од врло побожног народа у Скопљу, који је сматрао митрополита Викентија светим човеком због његових врло високих моралних квалитета.

Г) Према изјавама сведока достојних поверења и под положеном заклетвом, иницијатива за злочин дошла је од бугарског митрополита Неофита, који је стигао из Софије у Скопље да би заузео катедру

овог истог митрополита Викентија. Овај је био убијен убрзо по доласку Неофита у Скопље. Неофит је побегао испред савезничке војске и данас се налази на слободи у Ћустендилу, под заштитом закона и бугарских власти. Он је тај који је дао идеју за убиство и који је приредио овај сценарио.

Д) Данас, према изјавама сведока достојних поверења и под положеном заклетвом, заслужни да буду поменути као најцрњи саучесници злочина, бугарске поданике и службенике, чија су имена следећа: резервни поручник Стеван Консолов ађутант заповедника округа скопске дивизије, потпоручник Георгије Попов из Сливена, ађутант заповедника места Урошевца; заповедник Урошевца, Георгије Димитров и заповедник пешадијског одреда, Панајот Баклов из Бургаса.

Ђ) Извршиоци злочина су били Трајко поп Томов, стари агент бугарске полиције у Липљану и Душан Лиалушев, стари бугарски комита, два унајмљена члана „Добровољачког одреда”, који је организован и коришћен за убијање и прогон Срба. Обоје се налазе на слободи у Софији, под заштитом бугарске власти.

Е) Пре него што је убијен, митрополит Викентије је био опљачкан. Пронађено је код њега и код његовог помоћника Јована више стотина златних лева, митрополитово власништво, присвојених од њега. Сведоци су приметили у кући бугарског епископа Неофита више личних предмета који су припадали убијеном митрополиту.

Убиство митрополита Викентија треба да буде сматрано као једно политичко убиство и које је извршено из користи.

Излажући резултате актуелне истраге, дужност ми је да приметим да сам се упутио, на данашњи дан, војном српском изасланству у Софији, захтевајући његову интервенцију у циљу хапшења, до краја истраге и суђења, свих особа које су осумњичене с пуним правом да су умешане у овај злочин. Далеко је од сумње да ће хапшење и испитивање ових особа разјаснити све то што није могло бити још извучено на светлост у истрази која је вођена у погледу једног злочина тако значајног, како због високог друштвеног ранга жртава тако због начина на који је извршен.

(Префект Р. М. Трифуновић)

[1] Егзархијски скопски епископ Неофит рођен је 1870. године у Охриду. (Крштено име: Наум Паскалев) Школовао се у Охриду, затим у бугарској свештеничкој школи у Једрену, где се и замонашио. Године 1910. био је изабран за егзархијског митрополита у Скопљу. Након отпочињања другог балканског рата напустио је Скопље и добио је на управљање Једренску егзархијску епархију. У периоду Бугарске окупације, 1915-1918, био је поново у Скопљу као егзархијски митрополит.

[2] У наставку документа за проту Антонија се користи презиме Никчић уместо Мијовић, из

контекста смо били слободни да закључимо да се ради о истој особи.